

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgoveškega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 81.

Sreda, 11. oktobra 1933.

Leto VIII.

Prva stvar novoizvoljene Delavske zbornice z našo večino bo, da pridejo bolniške blagajne pod upravo in kontrolo izvoljenih delavskih zastopnikov!

Daladier o nemškem oboroževanju.

Na zborovanju radikalov v Vichy je govoril v nedeljo francoski ministrski predsednik Daladier.

Rekel je: Francija mora skrbeti za svojo varnost, dasi ves svet ve, da je za mir. Ne mara ogroziti nobenega naroda. Zato smo za omejitve oboroževanja in lojalni mednarodni dogovor. Dogovoru bi se morala podvreči vse države, uvesti bi se morala kontrola nad oboroževanjem.

Nova vojna bi pomenila konec Evrope.

Kaj pravzaprav hoče Nemčija?

Oborožuje se in če bi se konvencija sklenila, bi morala orožje zopet uničiti. Iz tega sledi, da Nemčija ni odkritosrčna.

Nemška politika se že Mussoliniju zdi preneurna in prezahrbna. V čanku, ki ga je pisal, pravi, da se nahaja med »mirovnim govorom«, ki ga je imel maja meseca Hitler in neprestanim oboroževanjem, ki ga vrše »neodgovorni elementi« prav jasno vidi, da igra fašistična nemška vlada dvojno igro. Nemčija zahteva razorožitev Francije, sama se pa oborožuje po »neodgovornih elementih« z vojnim materijalom, kar je po mednarodnih dogovorih prepovedano.

Ta nemška politika je za Francijo, Anglijo, Ameriko in za Italijo tako izzivalna, da ne more biti več govora o opustitvi varnosti mej, ker Nemčija tako očitno želi vojno s sosedji. Vojna nevarnost je torej tako velika, kakor še nikdar po letju 1914.

V teh razmerah je prav malo upanja, da bi mogel razorožitveni odbor, ki je pričel v pondeljek zasedati, nuditi svetu ugodne perspektive z ozirom na razorožitveni problem.

Dvojna igra nemškega fašizma.

V Ženevi se boje bližnje vojne.

Med Francijo in Anglijo se je dosegel sporazum glede uvedbe razorožitve, ki bi Nemčiji garantiral enakopravnost. Zlasti je to zasluga predsednika razorožitvene konference s. Hendersona in francoskega zunanega ministra Paul Boncourja. Nemška vlada pa te predloge odklanja, da s tem sabotira konkretne zaključke razorožitvene konference.

DO 14. OKTOBRA JE PODALJŠAN ROK ZA TISTE VOLIVCE, katerih obrati so 5 km oddaljeni od volišč, pa smejo zahtevati od volivnega odbora, da jim pošlje ves glasovalni material, da glasujejo po pošti. Vsi ti bodo glasovali (bodo poslali glasovnico rdečo celo, belo-modro raztrgano in zapečaten v posebni kuverti) pri glavnem volivnem odboru v Ljubljani. Sicer pa vsakemu priporočamo, naj se rajši osebno potruži na svoje krajevno volišče. Vsakdo naj osebno izvrši svojo proletarsko dolžnost.

Občinske volitve naj ne motijo delavcev pri volitvah v Delavsko zbornico, kajti pri občinskih volitvah naj vsi državljani vseh stanov odločajo o občinskem gospodarstvu, pri Delavski zbornici pa odločajo samo delavci in nameščenci o nadaljnji usodi svojega razreda.

Zaščitite delavske plače!

Poleg vsega gorja, katerega mora prestatjati danes naše delavstvo in to predvsem rudarji, prihaja sedaj še novo, in to v obliki nerednega izplačevanja delavskih plač.

Ta bolezen, ki se predvsem pojavlja v takozvanih »malih« rudnikih, ne izločuje niti državnih rudnikov. Ti »mali« rudniki, kateri včasih delajo veliko reklamo s svojim ceninim premogom, ne samo, da že itak skoro nič ne plačajo svojemu delavstvu, mu še te plače dolgujejo po več mesecev, niti ne obračunavajo več zakonitih prispevkov za socialno zavarovanje rudarjev.

Tako dela n. pr. en delavec pri ene n. pr. takšnem »podjetju« leto dni z dnevno plačo 20—28 Din. Rudnik mu dolguje na izplačilu mezde že 3—5 mesecev. Ta človek nima sedaj s čim živeti; na kredit ne dobi nikjer več. V tem obupnem položaju odpove službo in gre. (Ob enem naj vložijo tožbo za zadržano mezdo in če ne gre drugače, naj svoj zahtevek z intabulacijo zavaruje. Op. ur.)

Vzemimo drug slučaj: pri nekem takšnem rudniku zbolil delavec. Ne samo, da je že prej moral dobesedno stradati, ko je še delal, ne dobi za čas svoje bolezni niti hranarine več izpla-

čane. Zakaj, bolniška blagajna se izgovarja, da za njega niso bili prispevki vplačani od strani podjetnika, pa čeprav je ta polovico prispevka, ki pride v breme delavca, le temu že pri plači odtegnil. Kako naj potem tak bolan človek ozdravi, če nima popolnoma nič za jesti in kaj šele, če ima poleg sebe še družino za preživljati.

Meščanski listi pišejo o suženjskih razmerah rudarjev v Srbiji. Mi pa pravimo, da nam ni treba hoditi v Srbijo po vzgled, ker ga imamo sami pri nas dovolj.

Za danes samo toliko. Vendar potrudili se bomo, da bo ta škandalozna bolezen prišla pred najvišjega zdravnika v državi. Stojimo odločno na stališču, da se morajo predvsem zaščititi krvavo zaslužene delavske plače; kateri rudnik pa tega ne zmore, temu se pa naj kratkoma obratna pravica odvzame in tako prepreči umazana konkurenca s premogom na račun bednega delavstva.

Po navodilih podjetnikov delajo

gospodje od »ta plave« liste. To priznavajo sami. Dobili smo n. pr. okrožnico njihove ad hoc postavljene »Strokovne organizacije natakarejev«, kjer sporočajo, da je »moral odstopiti« (?) Rajko Zupan, ki kandidira na naši listi. S tem sporočilom so se prenelili tako kot takrat, ko so pisali, da se jim »je posrečilo preprečiti volitve v Delavsko zbornico«. Kajti s. Rajko Zupan se ni udal pritisku in je ostal kandidat natakarejev na naši listi Strokovne komisije. Gospodje pišejo po tem preneljenem, neresničnem poročilu dobesedno tako-le:

»Nacionalna lista je poklicala našega tovariša in člana Koreneta, ako sprejme kandidaturu na tej listi... Članov ni bilo mogoče tako hitro obvestiti o tem. (Pri njih opravijo vse brez članov tudi tam, kjer jih imajo. Pri natakarejih jim je to še lažje, ker pravih članov sploh nimajo. Op. p.) Zato vam v pojasnilo k temu povemo sledeče: S tem, da dobi naša organizacija delegata na nacionalni listi, dobimo mi moč in podporo od strani oblasti, kakor tudi službodajalcev...«

Natakareji bodo seveda glasovali za s. Zupana in ne za g. Koreneta, ki ga je »nacionalna lista poklicala«, ker je menda vseč njej in podjetnikom. Toda važno pri tem je to, da gospodje ne agitirajo z ničemer drugim, nego samo z grožnjami.

K tem grožnjam pa moramo seveda pripomniti toliko, da se oblast ne bo prav nič vmešavala, ker ona je nepristranska in je izjavila, da ne bo prav nič vplivala na to, za katero listo naj glasujejo delavci in nameščenci.

Delodajalci bi pa sicer radi pritisnili na delavstvo, da bi izvolilo zaupnike podjetnikov — pa ne bodo mogli nič opraviti, ker so volitve tajne in ker je onemogočeno, da bi podjetniki kakorkoli glasovali namesto delavcev.

Gospodje »plave barve« so pa š t em ponovno dokazali, da so edina njihova nada — podjetniki.

Menda nam ni treba še posebej pojasnjevati, da je edini pravi odgovor delavcev na tako ogabnost, da 22. oktobra raztrgajo belo-modre glasovnice in dajo cele rdeče v kuverto.

To sploh niso strokovne organizacije.

Beli in modri nastopajo pri volitvah v Delavsko zbornico pod firmo »strokovne« zveze. V resnici pa niti plavi nimajo niti ene strokovne zveze, ki bi se mogla imenovati delavska ali nameščenska strokovna zveza. Katoliški nameščenci imajo n. pr. 2 Din mesečne članarine. Kdor se količkaj razume na strokovno organizacijo, ve, da sta 2 Din proč vržena: kajti kako naj se z 2 Din ustvarja bojovni fond, fond za brezposelnost itd., kako naj se sploh vodi strokovna organizacija.

Pa saj njim ni za strokovno delavsko politiko. Oni samo lovijo ljudi po vseh strokah, da lahko igrajo svojo posebno vlogo pri vsaki večji delavski strokovni akciji.

Plavi se sicer ponašajo na svoji listi z grafičarjem g. Kosmom. Toda savez grafičarjev nima z »Narodno zvezo« prav nobenega opravka in člani saveza grafičnih delavcev so naravnost ogorčeni, da gre kandidirati na plavo listo funkcionar njihove organizacije.

Edina prava lista je lista Strokovne komisije, ki v resnici obstoja iz strokovnih zvez, ki imajo svoje žarišče v obratih in ki so stalno na braniku delavskih interesov.

Širite naš list!

Zakaj tako neobzirni boji proti delavstvu?

Marsikdo se čudi, kako je mogoče, da je v zadnjih letih nastal tako hud boj proti delavstvu. Marsikdo tudi misli, da imajo nasprotniki prav, ko pravijo, da so temelji marksizma padli in da je nauk o socializmu za vedno odpravljen. Nasprotniki nikdar ne pravijo, da se bore proti delavskim pravicam. Tega priznanja se ogibljuje, pač pa so, kjer so še prišli do moči, kratko ustavili razvoj socialno-političnega delovanja ter obstoječe poslabšali. Vzeli so delavstvu politične in državljanske pravice ter se pobahali, da so uničili marksizem. Iz tega čisto jasno sledi, da fašistična borba take ali take barve ne gre proti socializmu ali marksizmu, ampak izključno proti političnim pravicam meznega naroda. Marksizem je za te ljudi le krinka, s katero hočejo prikriti svoj pravi namen.

Nekaj je kriva te hude borbe »proti marksizem« tudi svetovna gospodarska kriza vsaj indirektno. Ne človeška družba, ampak kapitalistični gospodarski sistem je spravil človeško družbo v krizo. Kapitalizem čuti, da človeštvo zahteva pravičnejši družabni red in da je teh nezadovoljnejšev, ki nimajo več socialne možnosti, več in več, zato je zakričal v svet: marksizem ogroža človeško družbo ter vzel v roko puško, odprl ječe in prepovedal govoriti o delavskih, oziroma socialno-političnih pravicah delavstva. Delavstvo tega ne sme povedati in dopovedovati. Ustvariti se mora avtoritativni sistem vlade, ki bo sam odločal, kaj naj se zgodi. Toda v tej avtoritativni oblasti delavci direktno ne smejo imeti vpliva. Delavci niso bistveni členi gospodarstva, od katerega je odvisen procvit in blagostanje.

Ta namen ima boj proti »marksizmu«, ki torej ni boj samo proti socialističnemu delavstvu, ampak proti delavstvu sploh. To potrjujejo tudi naši okoli narodne strokovne zveze, ki sami s svojo okrožnico priznavajo, da hočejo delati z delodajalci za — smešno — delavce. O klerikalizmu sploh ne govorimo, ker ta boj med delavci in delodajalci sploh ne priznava; zakaj hlapec je hlapec, gospodar pa gospodar in hlapec ne potrebuje pravice do borbe za svoj obstanek.

Gospodarska kriza je kapitaliste zaskrbela, ker so jeli narodi kričati po kruhu. Da se pa ta krik ne bo širil predaleč, je bilo treba udariti po posameznih deželah po »marksistih«, kar je pa isto kakor po delavcih. Motil bi se pa, kdor bi mislil, da se izvršujejo ti udarci po delavstvu proti volji mednarodnega kapitalizma. Znano nam je, da je že pred leti mednarodni kapital pritisnil na Nemčijo, Avstrijo, Poljsko itd., da mora prenehati z liberalno socialno politiko, da mora torej storiti nekaj, kar bo uničilo vpliv močnih delavskih strank, ki zahtevajo enakopravnost delavcev v državi. To je bil začetek preganjanja »marksizma«.

Te mednarodne kapitalistične politike so se oprijeli plačani agenti, katerim so se pridružili fanatični teroristi nevedoč, kaj rodi za narod ta politika. Z Nemčijo je mednarodna kapitalistična politika zadovoljna. Dela kanone, puške, strupene pline itd. za Nemčijo

Delavci so danes v okrožnih uradih samo predmet uradovanja, dočim bi

morali odločevati v njih

in za svoje države. Oblast ima danes in če bo treba, jo izrabi do skrajnosti, da jo ohrani.

Taka je politika kapitalizma. Ni pa s tem rečeno, da tudi kapitalizma ne zadenejo presenečenja. Družabni sistem se s tem ni izboljšal, pač pa so se razmere poslabšale. Zahteva po pravici ni postala odveč, marveč je najhujša; zahteva po socializmu živi dalje in se mo-

ra s poslabšanjem razmer samo še krepi.

Zato socializma ali marksizma ne more nihče zatreti. Vse mezdno delavstvo ima pravico do socialnih in političnih pravic. Zato ta krivica, ki se danes dogaja delavstvu, ne more biti trajna.

Pravica mora zmagati! Varanje narodov pa propasti.

30-letnica razrednega delavskega gibanja v Srbiji.

Preteklo nedeljo se je vršila v Beogradu redka delavska slavnost, na kateri se je na največkratnejši način proslavilo 30-letnico ustanovitve modernega marksističnega delavskega, strokovnega, političnega in kulturnega gibanja v Srbiji.

V nedeljo dopoldne se je vršila proslava strokovnega gibanja o priliki slavnostne otvoritve oblastnega kongresa URS-A za Srbijo, katerega se je razen ogromnega števila delavcev iz Beograda ter delegatov strokovnih organizacij iz cele Srbije in ostalih pokrajin Jugoslavije, udeležilo tudi lepo število ustanoviteljev, veteranov, na čelu s sodrugom **Dragišo Lapčevićem, Kaclerovičem, univertitetnima profesorjema ss. Gjurićem in Žugovićem**, kateri so ostali zvesti razrednemu delavskemu gibanju do današnjega dne.

Proslavo so otvorili združeni delavski pevski zbori z »Delavskim pozdravom«. S. L. Pavičević je kot predsednik Ursa za Srbijo otvoril kongres, pozdravil vse na proslavo došle stare borce ter vse ostale delegate in zborovalce.

Podal je historijat delavskega gibanja v Srbiji ter vse lepe in žalostne dogodke v teh tridesetih letih.

Za njim je govoril v imenu »Centrale za delavsko izobrazbo v Srbiji« dr. **Gjurić**, univertitetni profesor, kateri je v globoko zasnovanem govoru orisal pomen delavskega gibanja za vse človeštvo. Govoril je o pojavu fašizma in hitlerizma, ki niso nič drugega, kakor kontrarevolucija proti naraščajočemu uplivu marksističnemu delavstvu. Te pojave pa bo delavstvo premagalo in bo vstalo močnejše, kakor doslej ter bo zmigalo.

Za njim so v imenu strokovnega razrednega gibanja pozdravili kongres in proslavo ss. **J. Jakšić** iz Sarajeva, **Petejan** iz Maribora, **Hadnagjev** iz Novega Sada, **Pfeifer** iz Zagreba in **Čurić** iz Splita. Vsi so polagali veliko važnost na to, da postane delavsko gibanje v Srbiji čim močnejše, ker s tem bo narasla moč in vpliv delavstva v drugih pokrajinah.

Kot zadnji je nastopil s. **Ž. Topalović**, kateri je v temperamentnem govoru orisal dogodke v Srbiji pred vojno ter dogodke v Jugoslaviji po vojni. Zelo energično je nastopil proti terorju, s pomočjo katerega se skuša oslabil raz-

položnje delavstva pri volitvah za Delavsko zbornico, zlasti v Dalmaciji in deloma v Sloveniji in pomagati žutim in odpadnikom, da se rešijo pred porazom, ki jih čaka pri teh volitvah. Ne samo, da imajo te žute in odpadniške organizacije v teh krajih ves aparat JNS na razpolago, gre celo aktivni minister osebno in se angažira za volitve v Delavsko zbornico, kar gotovo ni v interesu normalnega razvitka.

Svoj govor je zaključil z apelom na delavce in nameščence, da ohranijo Delavsko zbornico za delavce in nameščence in da naženejo vse hlapce kapitala in delodajalcev, kateri nimajo v Delavski zbornici ničesar za iskati.

Vsi pozdravi in govori so bili sprejeti z ogromnim navdušenjem od ogromne množice navzočih delavcev in nameščencev.

Popoldne ob 3. uri so se na igrišču »Jugoslavije« vršile nogometne tekme delavskih sportnih klubov: Radničkog, Grafičara, Borca, Pekara, Konkordije in Hajduka iz Sarajeva. Sportaše je pozdravil Milorad Belić. Zvečer ob 8. uri se je vršila v dvorani Delavske zbornice svečana akademija s sodelovanjem nekaterih opernih pevcev, delavske umetniške organizacije Abrašević, ki je dala več gledaliških prizorov, grafičnega pevskega društva »Jedinstva« iz Beograda, »Abraševića« iz Niša in »Cankarja« iz Paračina, grafičnega godbenega društva »Sloge« in tamburaškega društva »Pobede« in mladinske organizacije »Budučnost«.

Ves spored se je vršil v najlepšem redu, ter vse točke — med njimi tudi nastop slovenskih sodrugov iz Paračina, so bile na precejšnji umetniški višini in sprejete z ogromnim navdušenjem, kakršnega Beograd že dolgo ni doživel.

Akademija, ki jo je z lepim nagovorom otvoril stari socialistični veteran **Dragiša Lapčević**, je bila v celoti prenasšana po beograjskem radiju. Velika dvorana in galerije so bile prenapolnjene, da se ni bilo mogoče niti gibati.

Beograjska »Politika« je posvetila tej proslavi lep informativen članek, »Radničke Novine« pa so izšle kot jubilejna številka v povečani obliki z izbrano vsebino.

Priveditvi so prisostvovali tudi zunanji gosti iz Avstrije (Graza). Na

ta način se je pri tej priliki zopet pokazala mednarodna delavska solidarnost med nemškimi in srbskimi ter jugoslovanskimi delavci sploh.

Beograjskim in srbskim sodrugom moramo le čestitati na tem velikem

uspehu, ki so ga s to proslavo dosegli, ter vsemu svetu javno dokazali, da se delavsko razredno gibanje v Srbiji že konsolidira, se lepo in ponosno razvija v korist njim in celokupnemu gibanju delavstva v Jugoslaviji.

Doma in po svetu.

Kako so si »ta plavi« sami sigurni svojega poraza, dokazuje že sama sestava njihove kandidatne liste za Delavsko zbornico. Na prva mesta so dali samo svoje »težke kanone«: ravnatelje, uradnike in komisarje OUSD. Na njihovi listi ne bo izvoljen noben pravi delavec, ker je veliko vprašanje, če bo prodrla sploh »težka artiljerija«. Kajti po vsem postopanju, ki ga doživlja delavec pri našem neizvoljenem okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, je prav malo verjetno, da bi isti delavec glasoval za nadaljevanje tega sistema.

Kaj vlačijo nacionalnost v Delavsko zbornico? Plavi govore, da mora biti Delavska zbornica nacionalna. Čemu to govore? Ali niso mar vse Delavske zbornice jugoslovanske? Nacionalnost naj uvedejo tam, kjer je še ni, to je predvsem pri njih samih in pri raznih »nacionalnih« podjetnikih, ki jim je vsak nemški hitlerjevček ljubši nego slovenski delavec in nameščencev.

Kako cenijo delavci delo naših strokovnih organizacij, se vidi vsako leto pri volitvah obratnih zaupnikov v tovarnah. Med delavci je n. pr. mnogo vernih kristjanov, toda kadar gre za njihove vsakdanje žive potrebe, za odnošaj napram podjetju, za delovne pogoje itd., glasujejo skoro vsi za obratne zaupnike naših organizacij. Naše strokovne organizacije ne govore o veri, ker je to privatna stvar posameznika in ne stvar strokovne organizacije; delavci čutijo, da naše strokovne zveze izvršujejo res tiste naloge, za katere so poklicane. Zato jim delavci zaupajo. Zato volijo naše zaupnike. Zato bodo tudi 22. oktobra volili zastopnike Strokovne komisije in njenih zvez. Kajti kako naj volijo n. pr. bele, ki ne opravljajo nobenega pravega strokovničarskega dela, temveč uganjajo navadno le zgago. Poudarjajo, da so krščanski, pa je težko ločiti, kdo je bolj krščanski, ko so se skregali med seboj in imamo sedaj kar dve listi, ki sta »edino krščanski«. Ta njihov prepir je posledica tega, ker operirajo s krščanstvom tam, kjer ni na mestu. Človek naj sam zase živi krščansko, kdor pa o tem vpije, pa dokazuje, da nima v sebi vere, temveč politiko. Pri Delavski zbornici gre edino le za razredne materialne in kulturne interese delavcev. Te pa zastopa Združena delavska strokovna zveza Jugoslavije.

Krščansko-socialna nameščenska lista bruhla v svoji volilni »besedi« proti marksizmu in poudarja, da ima ona veliko zaslug za Jugoslavijo in jugoslo-

vanstvo. Z zgodovinskega stališča bi nas zanimalo, kaj je ta zveza naredila za Jugoslavijo. Ali je morda ona prodrla solunsko fronto, ali kako? To bi bilo važno, da bi gospodje povedali, da se eventualno popravi zgodovinska veda o našem narodu.

Komunistična propaganda se na Kubi vedno bolj širi. V petek je prišlo v Havani med demonstranti in vojaštvom do bitke, v kateri je bilo 5 mrtvih in 16 ranjenih. Komunisti so na to proglasili generalni štrajk.

Zakaj bomo volili nižji trgovski nameščenci in sluge rdeče?

Čenjeni sodrug urednik »Delavske politike«! Prosimo Te, da tudi nam dovoli malo prostora v listu.

Nas delavcev, slug se namreč nikoli ne pozna razen pri volitvah. Nikdar nismo poznali osemurnega delovnika. Takrat, ko je bila konjunktura, so dejali, sedaj se mora delati, ko je sezona, sedaj v krizi pravijo, če ne boste vi, bodo pa drugi. Zjutraj od 6. ali 7. ure do večera do 7. ali 8. ure moramo tovoriti z ročnimi vozički obloženi, kakor bosanske mule, ob dežju, vročini in v mrazu. Vedno na cesti, brez dopusta smo, dopuste ima samo kvalificirano osebje. Mi trpini bomo imeli dopust, kadar bomo bolni brez dela. Zakaj, šefi rabijo samo zdrave ljudi. Starostno zavarovanje obstoja, toda pri nas samo za takozvane boljše ljudi, za zasebne uradnike, prokuriste in nekatere poštne. Mi trpini smo pa brez vsega. Za službo smo dobri, dokler smo mladi, stari pa niso več prožni. Na starost gre večina teh trpinov po božjih potih in sejnih prosit dobra srca za tisto, kar bi morali nam dati tisti, ki so nam vzeli naše moči. Delavsko zbornico pa prosimo, da se zavzame za naše starostno zavarovanje, če pa to ni mogoče, naj nam izposluje tole:

Anžek.

Prošnja trgovskih slug mora pretrpeti vsakogar. V obupu pravijo, če ni mogoče doseči pravice, pa se jim naj dovoli vsaj — prositi! Tudi nova Delavska zbornica naj zabeleži ta klic v svoj delovni program! Op. ur.

Tone Maček:

Slučaj Kumberger.

Ko se je vlak že pomikal, se je spomnila Julka:

»Ne pozabi mi poslati razglednice!«

»Bom poslal, bom. Materi pomagaj!«

»Z Bogom!«

Vlak je odsopihal in oddrvel s Francetom novemu življenju naproti.

Papežev Janez je stanoval takrat pri vdovi Trpinkovi, ki je imela malo podstrešno sobico v Roševi hiši nad cesto pri mostu. Sobica je imela samo eno okno, njen strop se je proti eni strani nagibal globoko k tlu, tako da je komaj imela postelja pod njim prostora. Tri postelje so stale v treh kotih, v četrtem kotu se je nahajal pločevinast štedilnik. Na eni izmed postelj je spal osemnajstletni Trpinkin sin, ki je že tudi hodil v jamo, na drugi je spal Janez, ki je plačeval za oskrbo 12 goldinarjev mesečno, tretjo posteljo je zavezala Trpinkova s svojo štirinajstletno hčerko.

»Janez je rekel, da za Vas jamči,« je rekla Trpinka Francetu. »Plačevali boste kakor on, v

12

obliki živila, ki jih bom na vaš račun nabavljala v konzumu. Nabavno knjižico dobite, ko boste že en teden delali.«

»Hvala, gospa. Kam pa naj denem kovčeg?« je malodušno spraševal France.

»Kar pod posteljo. Kaj pa imate v tej vreči?«

»Malo krompirja in fižola. Mati mi je to dala seboj, čeprav sem se branil. Menila je, da si bom sam moral kuhati.«

»Nič ne dé, tudi meni prav pride. Zaračunala vam bom kakor da sem kupila v konzumu.« Odhitela je k sosedu poleg, da ji posodi merico. Zmerrila je fižol.

»Štiri litre po 12 krajcarjev je 48 krajcarjev. Koliko bo pa krompirja? Približno 8 kilogramov? Po 2 krajcarja znese 16 krajcarjev. Torej imate že čez pol goldinarja vnaprej plačanega.«

»Dobro, dobro; kje pa je Janez?«

»Je šel na lesno skladišče nek les izbirati, ki ga bo zvečer rabil v jami. K obedu bo že prišel. Veste, vam moram takoj povedati; kadar bomo čez noč vsi doma, bodeta morala z Janezom skupaj spat v eni postelji. Nas je namreč 5 oseb, postelje pa imamo samo tri. Ampak to bo le redkodaj, ker dela moj sin na drugi zmeni kakor pa vidva; kadar bo on ponoči, bodeta vidva popolne dne na delu in kadar imata vidva nočno zmeno,

dela on zjutraj. Tako se boste že zvrstili v dveh posteljah.«

Obedovali so šele ob dveh popoldne, ko je prišel Trpinkin in Dolfe z dela. Francetu se je kosilo zdelo silno gosposko, kajti po jubi je dobil vsak kakor žganc velik košček mesa s krompirjem. Ampak France bi bil pojedel še dvakrat toliko.

Po kosilu si je Dolfe kar na nogah zbihsal čevlje, privezal si je rdečo kravato, djal je na glavo porujavel slamnik, vzal v roko tenko palčico in je šel na potepanje, na hrastniški korzo, proti kelodvoru, mimo umazanih tovarn. Janez pa se je pričel slačiti in je velel Francetu:

»Midva pa spat do večerje. Čaka naju trudapolna noč.«

Dasi je bil France »trujen od poti, ni mogel zaspati. Po glavi so mu rojile različne misli, a malo veselih. Naenkrat ga je postalo strah pred bodočnostjo, strah pred sovražnim značajem te mrke doline. Najraje bi se bil vrnil, a sram ga je bilo. Ne, sedaj ne more več nazaj. Vsa okolica že vé, da je odšel v Hrastnik. Sicer pa, koliko stotin ljudi živi in dela v tej dolini, telesno mnogo slabjših od njega. Videl jih je. »Zdaj sem tu pa naj pride kar hoče.«

(Dalle prihodnjic.)

